

Radmila Gikić

KOSMATI PAS I STARA GOSPOĐA MARTA

Kosmati se protegao ispred nogu stare gospođe Marte, koja je već dugo držala u ruci knjigu o životinjama, tačnije, o psima; uvek joj se činilo da će još nešto novo saznati o njima. Kada bi donela odluku da će kupiti psa, najčešće bi se odlučila za onog koji joj se u tom času činio veštijim i odraslim, nikada nije uzimala mladunčad, a od gazde bi slušala čitav životopis: šta pas najradije jede, da li je ikada bolovao, da li je redovno vakcinisan, kako stoji sa kupaњem i šetnjama, da li juri ženke; o starosti, umiljatosti, vernosti, poreklu i svim mogućim detaljima. Nije se suprotstavljala dugoj priči, nije upadala u reč; a kod prodavca je unosila nevericu: da li ova gospođa uistinu hoće da kupi psa, ili je samo radoznala. Ako bi prodavac bio istrajan u priči, nadmudrivši gospođu Martu, posao bi bio ugovoren, i ona bi sa psom otišla kući. Od tada, privikavali su se na nov, zajednički način života: pas i gospođa Marta.

– Kosmati, ne smeš da ležiš dole, hladno je, star si.

Stavila ga je u krilo, među butine. Gladila ga je po njušci, očima, repu i po celom telu, sve dok nije namestio glavu na njene grudi.

– Imaš blage oči, nalik mom drugu iz detinjstva, sjajne, kakve sam ih i kod njega upamtila. U tvojoj zenici mogu i svoj lik da vidim. Kako si topao. Znaš li šta sada činiš gurajući glavu između mojih grudi? Ostani dugo tako miran. Spavaj.

Zatvorio je oči. Osećala je njegov dah ispod vrata, drhtavi nemir, njegove dlačice su je razjarivale. Odgurnula ga je:

– Životinjo.

Iznenaden grubošću, otišao je na svoje već iskrzano jastuče. Gospođa Marta, povredena, ponovo je uzela knjigu.

...

majka nas je ostavila da se zajedno igramo, pokazala sam mu novu kućicu za pse. zavukli smo se u nju, on je izvadio iz džepa žute dugmiće. a već je padao mrak i mi smo se plašili. tada je stavio dugmiće mojoj lutki na grudi, a onda je zavukao ruku pod moju bluzu: i ti to isto imaš, samo su tvoje još male. njegove ruke stisnule su moje bradavice. mislila sam da će krv iz njih da poteče. nisam shvatila zašto mi nanosi bol. moje ruke gurao je u svoje džepove. ali tamo ničega nije bilo. i on je bio ljut zbog toga. posle me je moja majka odvela kući. nisam mogla dugo da zaspim.

. . .

Gospođa Marta klekla je ispred Kosmatog. Udisao je miris njenog tela. Disao je teško. Levo oko bilo mu je poluotvoreno.

– Kako to ranije nikad nisam videla.

Rukom mu je mahnula ispred očiju. Onda se vratila u fotelju i počela je brzo da lista knjigu. Svaku stranicu je letimice pogledala, ali to što je sada morala da nađe, nije znala gde da traži. Bolest očiju kod pasa. Slepilo. Možda od starosti, zaraze, hrane, trenutačno ili trajno obolenje. Igra i dremež, ili stvarnost. Čkiljavost. Mrena.

. . .

završili smo osnovnu školu. zvao me je u šupu da mi pokaže male kućice. bila sam sva od znoja dok nismo uhvatili belog. naglo je zatvorio vrata: pada kiša, odvešću te kasnije kući.

keruša je režala, seli smo na kraj kukuruzovine. izvadila sam zelene kajsije i ponudila ga: volim ih mnogo, rekla sam.

odbio je. kući sam stigla pokisla. mislila sam da je lepo ljubiti se, ali mi se nije svidelo. balavio je. lizao. nije mi bilo udobno na kukuruzovini, a posle sam plakala, kada me nije pustio.

. . .

Kosmati joj se uvijao oko nogu. Htela je da vidi hoće li ponovo da pokuša ono isto. Promeškoltio se i protekao na iskrzanom tepihu punom njegovih dlaka. Celim telom osećala je njegov miris, disanje, i bilo joj je drago što spava. Bili su u dodiru, kroz san, pomislila je gospođa Marta.

Iz dvorišta se čula muzika. Uplašila se, probudiće Kosmatog, a nije želela. Gledala je netremice u prozor, pa u psa, a onda je muzika isčezla, i njoj je bilo drago, a nije znala zbog čega se toliko raduje.

. . .

onda smo zajedno išli u školu, a nikada nismo pričali o našim kućicama. sačuvala sam i fotografiju jaše jingera, koji je radio u lokalnim novinama. imala sam bele dokolenice i veliku mašnu. moj drug je nosio kratke pantalone – i veliki osmeh. ispod njegove školske tašne bio je njegov pas. gledala sam kako posle časova sa nekom višljastom devojčicom, kratke kose, odlazi u park. uvek su se vraćali posle mene kući.

. . .

Brzim koracima došla je do kuhinje, vreme je da Kosmati jede. Već je podne. Ona nije osećala glad, ali je uživala da posmatra kako on jede, iako je već godinama bdila

nad tim koščatim stvorenjem. Jeo je halapljivo, negledajući je prosipao je uokolo, a kada je sve pojeo, zadovoljno je otišao na svoje mesto u uglu sobe pored peći. Prezrivo ga je pogledala, tako mokrog i umazanog.

– Kako dugo nisam svirala na klaviru, vidi se i po prašini na njemu, a mogla bih bez nota da odsviram delove iz Mocarta, divna je to muzika.

Podigla je poklopac i prstima prešla preko dirki.

– Skloni se lenštino, ti ne znaš šta je muzika, odlazi. A gde sam ostavila note?

. . .

matura, prvi moj ples, igrala sam sa svima, bila sam okretna, bezbroj puta sam preletela dvoranu. igrali smo uz ludu muziku bitlsa i rolingstonsa. igrali smo. mladići su me stiskali oko struka, osećala sam ih. onda je došao on, i stalno smo igrali. pred ponoć smo sedeli na terasi, ljubili se: smrdiš, rekla sam, na alkohol.

ali, bilo mi je lepo dok me je ljubio, stavio mi je ruku na koleno, gledala sam ga začuđeno, a onda sam se smejala, njegova ruka je klizila uz moje butine. naišla je nastavnica istorije: i ona će to noćas raditi sa nastavnikom biologije, rekao mi je.

bojala sam se da ne uprljam matursku haljinu, jer me je gurao na travu, pa sam se vratila u salu, da plešem. posle je on to radio drugoj, a ja sam igrala i pevala do zore.

. . .

Kosmati ju je gledao.

– Ne, ne plačem, nije to ništa.

Zalupila je klavir i sela na prostirku pored Kosmatog. Privio se molećivo. Dahtao je. Jezikom joj je dodirivao lice, jednim pokretom celo čelo je ovlažio, u oči i nos gurao je svoju vlažnu njušku. Stara gospođa Marta se igrala, Kosmati još nije izmolio njenu naklonost, još nije bilo vreme za šetnju. Morao je da odobrovolji svoju gazdaricu. Njuškom joj je dodirivao grudi. Otkopčala je haljinu, njegova i njena vlažnost, od suza, možda. Ako napravi pogrešan korak, bojala se, otići će Kosmati. Njegovi zubi zahvatili su bradavicu, zanemela je:

– Ovu i ovu, tako, Kosmati, kako ti to znaš, ne boli, grizi, nije to krv, grizi.

Obišao ju je u trenu, povukao se; ona se tresla u grču, u slinavoj suzi. Čulo se zvono, ali nije mogla da ustane. Uvek je neko dolazio kada joj je bilo divno.

– Dođi, Kosmati. To je poštar, možda mlekar.

Ali, Kosmati se protegao pored peći. Utrčala je u kupaonu. Plakala je, jer bilo joj je lepo sa:

– Životinjom!

Uveče ga je izvela u šetnju. Pustila ga je sa uzice. Nije se dugo vratio.

– Otišao je za nekom kerušom.

Bila je razjarena. Kada se pokunjeno prikrao, nije htela da ga zaveže, ali je on mirno išao pored nje. Bio je umoran i zadihan.

– Bio si sa drugom, lažove. Krv. Njen gazda te je tukao, ali ti si, ipak, moj, krv, opora ti je krv.

Gospođa Marta bila je ponovo zadovoljna. Bio je mrak i nikoga nije bilo. A ni Kosmatim se nije obazirao na nju.

...

jednom me je sačekao ispred preduzeća gde sam radila; pozvao me je u bioskop. rado sam prihvatila. a sve su karte već bile rasprodate, te smo otišli u njegov stan, uostalom, bili smo prijatelji iz detinjstva. sedeli smo na kauču. pili. i onda mi je prvi put bilo lepo.

...

– Sit si, životinjo, nećeš da jedeš sa mnom, možda si nanjušio neku kerušu, iz drugog komšiluka. Čija je, da li ćeš joj ponovo otići?

Uplašila se da će ga naljutiti, te ga je uzela u krilo. Da oseti ponovo njenu naklonost, pomislila je. Mirovao je, i njoj je bilo drago što ga ima.

...

Nikada više ne sme da se ponovi ona čudna igra sa Kosmatim. On je samo jedna životinja. Nazvala je telefonom gospođu Miru, sa drugog sprata, ali je ona otišla sa mužem u Operu.

– Prokletnica, ide sa njim, a gleda Nikolu.

Bilo je već kasno da ode sama u šetnju. Nije želela da ostane sama sa Kosmatim, jer se stalno šetao uznemireno po sobi. A nije htela da ga izvede napolju. Razmestila je krevet.

...

govorio je da ćemo zajedno da putujemo, nisam shvatila zašto i kuda. sutradan sam dugo spavala. sve me je bolelo.

...

– Ne, nećeš ti više da spavaš sa mnom. Tvoje mesto je dole, kod peći, na prostirci. Skidala se polako, onda je ugledala obline svoga tela. Ostarelog.

...

dolazila sam do njegovog stana; vraćala se, jednom sam, ipak, zazvonila. pravio se iznenađen, a onda je rekao: ne mogu sada.

a znala sam da je sa drugom: dobiću dete, hoćeš da ti budem žena?

posle sam to isto činila i sa njegovim drugom, kod koga sam morala da idem, da se očistim.

. . .

Kosmati je prišao vratima:

– Hoćeš keruši, napolje?

Gospođa Marta je otvorila vrata.

– Idi, životinjo.

Celu noć je čekala, vratiće se Kosmati, znala je, kad bude gladan, u zoru.

– Vratiće se on svojoj staroj gospođi Marti, vratiće se.

. . .

možda sam trebalo da se udam za majora, ali mi se više svideo mornar. imao je više snage, sutra je već otplovio i više ga nisam srela, ali sam tu njegovu snagu osećala u sebi. i nisam mogla dugo sa drugim. upamtila sam ga po mirisu kože, uvek mi se vraćao, u proleće, kada se kote keruše. i baš kada sam trebalo da se udam za slikara, vratio se moj drug iz detinjstva. a znala sam da će biti samo jednu noć. mrzela sam njegovu ženu, mada je nikada nisam videla. on nije stanovao u mome gradu.

. . .

Oko ponoći zalajao je Kosmati, dolazio je gospođi Marti, jer psi se vraćaju svome gazdi, uvek, ili skoro uvek, ako znaju da su im vlasnici naklonjeni. Ali, još je neko stajao ispred. Potrčala je da otvori vrata.

– To je Kosmati, vratio se, koliko je sati, možda će uskoro zora, odmah, odmah, odmah.

Dozivala je svoga psa.

– Gospođo Marta, zar me ne poznaješ? Tvoj prijatelj iz detinjstva.

Skuvala je čaj i zavalila se u naslonjaču; gledao ju je netremice. Nešto je progovorio o slikama iz detinjstva, spomenuo kerušu i psa iz dvorišta. Ujutru, on se, sa psećim licem, uputio ka ulici, a stara gospođa Marta lutajući parkom dozivala je Kosmatog.